

Konrad Grebel * 1498 - † 1526

Konrad Grebel je považován za spoluzakladatele anabaptistického hnutí a je často označován jako otec anabaptismu. Je mnohem méně známý než Hans Denck nebo Balthasar Hubmaier, ale má historicky mnohem větší význam, protože bez něj by anabaptismus v jeho historické podobě pravděpodobně nikdy nevznikl a představuje původní anabaptismus v podobě, v jaké byl udržován do současnosti, zatímco Denck a Hubmaier představují vedlejší pohyby hlavního proudu, oba se významně lišily v hlavních bodech a oba brzy zanikly.

Grebel byl svými nepřáteli i jejich následovníky považován za vynikajícího vůdce původního švýcarského anabaptismu (správně nazývaného „švýcarské bratrské hnutí“). Zwingli ho považoval za hlavu nové kacířské frakce v Curychu. V lednu 1525, těsně po rozchodu s tím, co se mělo stát anabaptistickou skupinou, napsal Vadanovi: „Conrad Grebel a několik dalších méně důležitých osob se pevně drží svého stanoviska.“ V dopise Oecolampadiovi a dalším v listopadu 1526, krátce po Grebelově smrti, Zwingli odkazoval na Grebela jako na „vůdce (coryphaeus) anabaptistů“. Johannes Kessler ze St. Gall ve svém slavném reformačním deníku Sabbata, nazývá Grebela archanabaptistou (Erzwidertouffer). A záznamy o velmi důležité disputaci, která se konala v roce 1538 mezi evangelickými kazateli v Bernu a vůdci bernských anabaptistů a jejichž zápisy dosud zůstávají nepublikovány ve státních archivech v Bernu (označeno *Unnütze Papiere*), naznačují, že bratři považovali Grebela za „prvního anabaptistu“ (*der erste Täufer*). Jednoznačné důkazy o vedoucí pozici Grebela při zakládání anabaptistického hnutí pocházejí z velmi zajímavého popisu skutečného zrodu anabaptismu, který nám říká, že Grebel provedl první dospělý křest v Curychu v noci 21. ledna 1525. Příběh našel svoji cestu do pozoruhodné rukopisné kroniky bratří Hutterianů, známé jako *Geschicht-Buch*. V této zprávě o epochálním setkání v domě Felixe Manze, kdy se po výnosu rady v Curychu, která zakazuje další šíření jejich víry, shromáždilo k modlitbě 15 bratří, nám bylo řečeno, že když vzešly z modlitby pohnuté Duchem Božím, George Blaurock požádal Conrada Grebela, aby ho pokřtil na vyznání své víry, čímž uznal Grebela jako duchovního vůdce malé společnosti. To udělal Conrad Grebel, který provedl první křest dospělých v dobách reformace, od toho dne vzor pro miliony podobných křtů.

Pokus o sledování kariéry, teologie a významu Conrada Grebela je vážně brzděn nedostatkem zdrojů. Byl to krátký život (asi 1498-1526), sotva tři roky veřejné činnosti takového druhu, který byl dostatečně důležitý na to, aby se jeho jméno dostalo do veřejných záznamů nebo do soukromé korespondence současných vůdců, a vše, co se o Grebelovi říká v obou těchto zdrojích by pravděpodobně mohlo být napsáno na méně než třech strojem psaných stránkách. Jediný spis jakéhokoli druhu, který pro publikaci připravil – krátká brožura s méně než pěti tisíci slovy – byl ztracen a lze jej jen těžko rekonstruovat z přeložených citátů nalezených v Zwingliho protiútoky v Elenchovi. Zachovaly se tři relativně bezvýznamné krátké básně a jedna krátká petice na obranu před radou v Curychu v roce 1525. Naštěstí se dochovalo 69 dopisů napsaných Grebelem (stejně jako tři jemu). Byly napsány v období od září 1517 do července 1525, dva Ulrichu Zwinglimu, jeden Thomasi Müntzerovi, jeden spolupracovníkovi jménem Andreas Castelberger ze Curychu, devět Oswaldu Myconiusovi z Luzernu a 56 Grebelovi blízkému příteli, bývalému učiteli a švagrovi, Dr. Joachimovi von Watt, reformátoru švýcarského města St. Gall, běžně známému jako Vadian. Většina z těchto dopisů však byla napsána během Grebelových studentských let ve Vídni a Paříži a nevrhají prakticky žádné světlo na důležitou fázi jeho života jako anabaptistického vůdce. Mezi dochovanými třemi dopisy Grebelovi patří jeden od Benedikta Burgauera (1523), menšího evangelického kazatele St. Gall, jeden od Erharda Hegenwalta, mladého evangelického přítele ve Wittenbergu (1525), a jeden od Vadana (1524). Jedna kniha Grebelovy knihovny se zachovala ve státní knihovně v Curychu.

Konrad Grebel

Konrad Grebel

* kolem 1498 ve Grüningenu / Švýcarsko – † srpen (?) 1526 v Maienfeldu u Churu

Conrad Grebel byl synem zemského guvernéra Hanse Jakoba Grebela (kolem 1460-1526)² a jeho manželky Dorothey, dcery Hanse Friese, Ammanna z Uri, v Grüningenu ve Švýcarsku. Rodina z otcovy strany patřila po celé generace do cechu v Meisenu. Jeho otec byl členem Malé rady a v letech 1521-1525 asi třicetkrát poslanec parlamentu Tagsatzungu. Byl otevřený reformaci, ale zároveň byl odpůrcem Zwingliho.³ V roce 1526 byl Hans Jakob Grebel pravděpodobně neprávem popraven. Údajně porušil zákaz z roku 1522 přijímat zahraniční podporu.⁴

Konrad byl druhým z jeho šesti dětí. Mládí prožil na zámku Grüningenu, kam se v roce 1525 vrátil jako vězeň. V roce 1511 se s rodinou přestěhoval do Curychu, kde navštěvoval latinskou školu v Carolina patřící k Grossmünsteru. Poté studoval v letech 1514 až 1515 v Basileji pod prof. Glareanem, od 1515 do 1518 ve Vídni u prof. Vadiana a od 1518 do 1520 v Paříži znovu pod prof. Glareanem. Nikdy však nedosáhl vysokoškolského vzdělání. Během této doby zahájil Konrad Grebel rozsáhlou korespondenci se současnými filozofy humanistického ražení.⁵ Jedním z nich byl především Joachim von Watt (zvaný Vadian), jeho učitel na vídeňské univerzitě a později švagr. Celkem se dochovalo 56 dopisů od Grebela.⁶

Konrad Grebel žil v letech 1508-1514 a 1520-1525
v tomto domě na curyšském *Neumarktu* č. 5,
který byl v roce 1742 přeměněn na sídlo obuvnického cechu ¹

Poté, co Grebelův otec dostal zprávu o uvolněním studentském životě svého syna v Paříži, zrušil jeho finanční podporu a kolem roku 1521 nařídil Konradovi návrat do Curychu. Konrad nějakou dobu působil jako lektor u Andrease Cratandera v Basileji, ale po dvou měsících se vrátil do Curychu. Navázal kontakt se skupinou, která se vytvořila kolem švýcarského reformátora Huldrycha Zwingliho. Se svým bratrancem Leopoldem se už s Zwinglim setkal, když studovali ve Vídni.⁷ V této čtenářské a studijní skupině, známé také jako *sodalita* (stejně smýšlejících), si k řecké klasice přidali Vulgátu a hebrejštinu. Konrad studoval staré zdroje Písma a řecké knihy Nového zákona. Právě zde se Grebel setkal s Felixem Manzem, který se později stal anabaptistou, s nímž si brzy vytvořil hluboké přátelství.

Dne 6. února 1522 se Konrad Grebel oženil. Jeho žena Barbara (její příjmení není známo) byla pravděpodobně novicka v dominikánském klášteře v Oetenbachu, kde Grebelova sestra žila jako jeptiška.⁸ Barbara byla v době manželství již těhotná. Manželství mělo tři děti: Theophil (1522), Joshua (1523) a Rachel (1525). Ačkoli Grebelovi rodiče na svatbu reagovali s nelibostí, vzali si mladý pár nastálo domů. Dopis Vadianovi ukazuje, že mladá rodina žila v rodičovském domě Konrada Grebela až do roku 1524.

Grebel a Zwingli

Na jaře roku 1522 zažil Konrad Grebel rozhodující bod obratu směrem k evangeliu hlášenému Zwinglim a aktivně a veřejně prosazoval reformaci.⁹ S podobně smýšlejícími lidmi se podílí na provokování po staru věřících prostřednictvím narušování kázání. To způsobilo, že v červenci 1522 spolu s Klausem Hottingerem a dvěma pekaři Bartlime Pure a Heinrichem Aberlim byli předvoláni před radu, kde jednoho z členů rady nazval ďáblem. Grebel za sebe naléhal na radu, aby už dále nebránila evangelickému hnutí. Jedním z důsledků provokací bylo svolání první disputace v Curychu v lednu 1523, kdy bylo kázání odpovídající jen Písmu prohlášeno za normu v oblasti Curychu.¹⁰ Když v důsledku toho reformační kruhy ve venkovských komunitách v Curychu odmítly odvádět desátky a otevřeně se rozešly s úctou ke svatým a se slavením mše, Grebel a další radikální studenti Zwingliho se postavili na jejich stranu. Grebel také bezvýhradně podporoval ikonoklastické akce, které se od podzimu 1523 prováděly ve městě Curych a okolních obcích.

V této nepokojné situaci svolala rada druhou diskusi o veřejném projednání výzdoby kostela a mše.¹¹ Na této druhé disputaci v Curychu v říjnu 1523 bylo uvedeno teologické ospravedlnění z Bible pro zrušení mše a odstranění obrazů z kostelů. Zwingli však nechal na radě, aby určila čas a postup pro vytvoření nového řádu. Grebel a Simon Stumpf rezolutně protestovali proti tomu, aby Zwingli dal orgánům takové pravomoci v náboženských záležitostech. Rozkol mezi Zwinglim a Grebelovými stoupenci, který se již projevil v otázce desátků, nyní nastal naplno.

Nové chápání křtu

Po určité době sebereflexe nyní Grebel prověřil svoji teologickou pozici. V roce 1524 uspořádal ve své čtenářské skupině v Castelbergu biblická studia Matoušova evangelia, sepsal biblickou shodu týkající se témat víry a křtu a kontaktoval dopisem další reformátory, jako byli Martin Luther, Andreas Bodenstein von Karlstadt a Thomas Müntzer.¹² Karlstadt nejprve poslal svého přítele Gerharda Westerburga s některými jeho pojednáními a traktáty k protoanabaptistům v Curychu; na podzim roku 1524 dokonce odcestoval, aby se k nim připojil sám. Dohody s ním však nebylo dosaženo. V září a říjnu Konrad Grebel a jeho přátelé napsali dva dopisy Müntzerovi, ve kterých vyjádřili své sympatie a solidaritu, ale také určitou kritiku. Zdůrazňována byla nauka o svátosti, otázka desátků, nenásilí a liturgická reforma. Společné odmítání křtu nemluvnat mělo zásadní význam.

Od jara 1524, kdy Wilhelm Reublin a Johannes Brötli otevřeně vyzvali k odmítnutí křtu nemluvnat ve svých sborech, se nové chápání křtu stalo ústředním bodem sporu se Zwinglim. Grebel a Manz veřejně zpochybnili biblické ospravedlnění křtu kojenců a požadovali od městské rady disputaci ohledně otázky křtu. První debata o křtu v Curychu 17. ledna 1525 skončila obrovským úspěchem Zwingliho. Rada v Curychu vydala mandát, ve kterém byli všichni ti, kteří odmítli křest dětí, požádáni o okamžité pokřtění svých novorozených dětí. Každý, kdo této žádosti nevyhoví do osmi dnů, bude ze země vyhoštěn. Samotný Grebel byl tímto verdiktem zasažen, protože nepokřtil svou dceru Rachel, která se narodila 6. ledna 1525. Ve druhém výnosu z 21. ledna 1525 bylo Grebelovi a Manzovi zakázáno jakékoli další agitování proti křtu kojenců a bylo zakázáno vyučování v jejich biblických školách (zvláštních školách). Novokřtenci, kteří nepocházeli z Curychu (Reublin, Brötli, Castelberger a Hätzer) byli požádáni, aby opustili oblast Curychu do osmi dnů.¹³

První křest věřících

Zklamání výsledkem sporu o křtu a pravděpodobně zoufalí z hrozby rozbití jejich studijního kruhu se někteří odpůrci postizení za křest dětí pravděpodobně setkali na schůzce v domě rodiny Manzových večer, kdy byl vydán tento mandát. První známý křest věřících se uskutečnil u příležitosti setkání této radikální čtenářské skupiny. Podle jeho vlastního prohlášení to byl Jörg Blaurock, kdo požádal Konrada Grebela o provedení křtu. V jednoduchém obřadu Grebel pokřtil bývalého kněze kuchyňskou naběračkou, který zase pokřtil zbytek jejich sboru.

Zpráva o tomto prvním křtu jasně nese rysy zakládajícího mýtu¹⁴ a objevila se až o několik let později v historické knize bratří Hutteritů. Kronika uvádí, že „*strach začal a přišel na ně*“ a „*že jejich srdce byla postižena*“. Blaurock poklekl a požádal o křest „*na základě své víry a svého poznání*“. Existují různé interpretace této události. Pohybují se od plánovaného založení prvního anabaptistického sboru až po spontánní provokaci autorit. Zwingli interpretoval tento první „*nový křest*“ jako vědomý akt oddělení.¹⁵ Téma „*opakování křtu*“ ve skutečnosti nikdy nebylo v Grebelových dopisech řešeno a předtím nebylo předmětem vládních výnosů.

Misijní práce

V týdnu po 21. lednu 1525 probíhala ve Zollikonu čilá anabaptistická misionářská činnost. Grebel tam konal svátostnou bohoslužbu v soukromém domě 22. nebo 23. ledna. Na rozdíl od Brötliho, Manze, Blaurocka a dalších se však nezdá, že by sám v Zollikonu provedl křty dospělých.¹⁶ Jelikož se nechtěl podřídit výnosu rady, vydal se do Schaffhausenu, kde se setkal s reformátorem Sebastianem Hofmeisterem. Zde zůstal v kontaktu s Reublinem a Brötlim, kteří také uprchli do severovýchodního Švýcarska.¹⁷ Pobýval také u Balthasara Hubmeiera, který ve Waldshutu během této doby provedl skutečnou anabaptistickou reformaci.

1. dubna 1525 pokřtil anabaptista Conrad Grebel asi 200 až 300 věřících v řece Sitter u města St. Gallen ve Švýcarsku

Grebelovy další cesty nelze přesně sledovat. Jeho přítomnost v St. Gallen je doložena kolem Velikonoc 1525. Spolu s Wolfgangem Ulimannem, Hansem Krüsim a Lorenzem Hochrütinerem byl zodpovědný za rozsáhlé šíření anabaptistických myšlenek. Podle současného kronikáře Fridolina Safe Grebel údajně pokřtil asi tři sta lidí v Sitteru před městem St. Gallen.¹⁸ Poté, co byl ve městě veřejně přečten jeho dopis o otázce křtu, byl nucen opustit St. Gallen. To byl také poslední rozchod s jeho otcovským přítelem Vadianem.¹⁹

Dne 16. dubna 1525 na velikonoční neděli pokřtil vodou anabaptistický reformátor Balthasar Hubmaier přibližně 300 lidí s použitím nádoby na mléko.

Po krátkém návratu do Curychu, kde si zařizoval své záležitosti a marně se snažil přimět svou ženu, aby ho doprovodila, začal v létě 1525 kázat v curyšském Oberlandu. V té době probíhala v oblasti Grüninger Amt skutečná rolnická vzpoura. Grebel a další anabaptističtí kazatelé, ke kterým se také připojili Manz a Blaurock, zde našli pozorné publikum. Svým anabaptistickým poselstvím značně rozvířili antiklerikální a antišlechtický sentiment a byli velmi populární.²⁰

Zajetí a smrt

Dne 8. října 1525 byl Grebel spolu s Blaurockem zatčen a uvězněn na zámku Grüninger, kde se narodil. Ti dva byli poté převezeni do vězení v Curychu. Na žádost Grüningerova exekutora Jörga Bergera byla od 6. do 8. listopadu provedena třetí disputace ke křtu, které se zúčastnil i zatčený Felix Manz. Vzhledem k velkému počtu lidí bylo nutné akci přesunout z radnice do Grossmünsteru. Po sporu, který připomínal spíše soudní jednání, byli tři novokřtěnci 18. listopadu 1525 vsazeni do Nové věže o chlebu a vodě na dobu neurčitou (*„tak dlouho, aby byl Bůh spokojený a moji pánové byli dobře potrápeni „*). Na začátku března 1526 byli vězni znovu vyslýcháni. Rozsudek byl nyní stanoven na doživotí. Rada se navíc rozhodla v budoucnu potrestat novokřtěncův trestem utopením. O dva týdny později, 21. března 1526, se zajatým anabaptistům podařilo uprchnout z vězení.

Po útěku se Konrad Grebel obrátil do Appenzellu a Graubündenu, aby pokračoval v misii anabaptistických myšlenek. Brzy ho však postihl mor. Nemocen se vydal na cestu do Maienfeldu, kde v létě roku 1526 zemřel v domě své sestry Barbory. Jak a kde byl pohřben, není známo.

Práce a uznání

Dochovalo se asi 70 Grebelových dopisů z období mezi lety 1517 a 1525. Většina z nich je adresována Vadanovi a pochází z jeho studentských let. Petice Radě v Curychu, protest a obranný dopis, které mu byly dříve přičítány, pochází od Felixe Manze. Naproti tomu dva dopisy, které anabaptisté adresovali Müntzerovi, napsal sám Grebel. Zdá se, že nikdy nedokončil systém, který plánoval v otázce křtu.²¹ Biblická konkordance, která se v Augsburgu objevila v roce 1525 pod autorským jménem Hans Krüsi, mohla pocházet od Grebela.²²

Jeho skutečná anabaptistická služba trvala jen rok a půl. Jelikož během reformace provedl první známý křest věřících, byl a je také ve svobodných církvích a anabaptistických kruzích nazýván otcem anabaptismu.

Zwingli viděl jen malé rozdíly mezi svými a Grebelovými představami o reformaci. Jeho odpovědi však jasně ukazují, že nerozuměl skutečnému zájmu Grebela: svobodě svědomí a oddělení církve od státu. Curychský anabaptistický sbor pod Grebelovým a Manzovým vedením byl tedy avantgardou myšlenky, která by se v Evropě ujala až o staletí později.

Pamětní deska Konrada Grebela na Neumarktu v Curychu

V tomto domě žil v letech 1508-1514 a 1520-1525 Konrad Grebel, který spolu s Felixem Manzem založil anabaptismus.

U příležitosti světové konference Mennonitů v roce 1952 v Basileji byla v domě jeho rodičů na Neumarktu v Curychu umístěna pamětní deska Konrada Grebela. Panel obsahuje následující text: *V tomto domě žil v letech 1508-1514 a 1520-1525 Konrad Grebel, který spolu s Felixem Manzem založil anabaptismus.* [23]

Po Grebelovi je pojmenována *Conrad Grebel University College*²⁴, která patří k University of Waterloo v Ontariu v Kanadě.

Poznámky:

1. Dieter Götz Lichdi: *Die Mennoniten in Geschichte und Gegenwart. Von der Täuferbewegung zur weltweiten Freikirche (Mennonité v minulosti a současnosti. Od anabaptistického hnutí k celosvětové svobodné církvi)*, Großburgwedel 191983, s. 26.
2. *Family tree of Jakob Grebel (Rodokmen Jakoba Grebela)*. Citováno 9. října 2019
3. Heinold Fast: [Grebel, Konrad](#). In: *New German Biography (NDB)*. Svazek 7, Duncker & Humblot, Berlin 1966, ISBN 3-428-00188-5, s. 15 f. ([Digitalizovaná verze](#)).
4. Goertz (1998), s. 22.
5. Goertz (2004), s. 14f.
6. Emil Arbenz, Hermann Wartmann (ed.): *Vadianische Briefsammlung der Stadtbibliothek St. Gallen (Vadská sbírka dopisů městské knihovny v St. Gallen)*. Sv. I-VII, St. Gallen 1888-1905.
7. Zwingliho dopis se nedochoval ale Grebelova odpověď z 8. září 1517 existuje. Emil Egli

- (ed.): *Huldreich Zwinglis sämtliche Werke (Kompletní díla Huldreicha Zwingliho)*, sv. VII. Lipsko 1911, č. 27.
8. Hans-Jürgen Goertz (2004), s. 26.
 9. Fast (1978), s. 106.
 10. Goertz (1998), s. 51.
 11. Goertz (1998), s. 64 a násl.
 12. Goertz (1998), str. 73f.
 13. Viz Strübind (2004), *Die Disputation vom Januar 1525 (Spor z ledna 1525)*. s. 337-351.
 14. Goertz (1998), s. 109.
 15. Strübind (2004), s. 352.
 16. Fritz Blanke: *Brüder in Christo. Die Geschichte der ältesten Täufergemeinde (Bratři v Kristu. Historie nejstarší anabaptistické komunity)*. Curych 1955.
 17. Goertz (1998), s. 113.
 18. Peter Hoover: *Feuertaufe. Das radikale Leben der Täufer – eine Provokation (Křest ohněm. Radikální život anabaptistů – provokace)*, Down to Earth, Berlin 2006, ISBN 978-3-935992-23-7, s. 16-19
 19. Goertz (1998), s. 115.
 20. Goertz (1998), str. 199 a dále.
 21. Goertz (1998), s. 118.
 22. Heinold Fast: *Hans Krüsis Büchlein über Glauben und Taufe. Ein Täuferdruck von 1525 (Hans Krüsis, malá kniha o víře a křtu. Anabaptistický tisk z roku 1525)*. In: *Zwingliana*. 11/1 (1962), str. 456-475.
 23. Hanspeter Jecker: : [*Dialog, Gespräch und Schritte der Versöhnung zwischen täuferisch-mennonitischen Gemeinden und evangelisch-reformierten Kirchen*](#) (*Dialog, konverzace a kroky k usmíření mezi anabaptisticko-mennonitskými sbory a evangelikálně reformovanými církvemi*) (PDF; 37 kB)
 24. [Conrad Grebel University College](#)

Prameny:

- Friedrich Wilhelm Bautz : *Grebel, Konrad*. v *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon* (BBKL). Svazek 2, Bautz, Hamm 1990, ISBN 3-88309-032-8, Sp. 295-296. * Harold S. Bender: *Conrad Grebel, přibližně 1498-1526. The Founder of the Swiss Brethren, Sometimes called Anabaptists (Zakladatel švýcarských bratří, někdy nazývaný anabaptisté)*. Goshen 1950.
- Heinold Fast: *Konrad Grebel: vůle na kříži*. v Hans-Jürgen Goertz (ed.): *Radikální reformátoři*. Mnichov 1978, ISBN 3-406-06783-2, str. 103-114.
- Heinold Fast: *Grebel, Konrad*. v *New German Biography* (NDB). Svazek 7, Duncker & Humblot, Berlin 1966, ISBN 3-428-00188-5, s. 15 f. (Digitalizovaná verze).
- Hans-Jürgen Goertz: *Konrad Grebel. Kritiker des frommen Scheins. 1498-1526. Eine biographische Skizze. (Konrad Grebel. Kritik zbožného vzhledu. 1498-1526. Životopisný náčrt.)* Bolanden / Hamburg 1998, ISBN 3-930435-21-7.
- Hans-Jürgen Goertz: *Konrad Grebel – ein Radikaler in der Zürcher Reformation. (Konrad Grebel – radikál v curyšské reformaci.)* Curych 2004, ISBN 3-290-17317-8.
- Peter Hoover: *Feuertaufe. Das radikale Leben der Täufer – eine Provokation. (Křest ohněm. Radikální život anabaptistů – provokace.)*, Down to Earth, Berlin 2006, ISBN 978-3-935992-23-7, Konrad Grebel na str. 16-19 a 31-35.
- Diether Götz Lichdi: *Konrad Grebel und die frühe Täuferbewegung. (Konrad Grebel a rané anabaptistické hnutí.)*, vydání 1998, ISBN 3-927767-70-0.
- Andrea Strübind: *Eifriger als Zwingli. Die frühe Täuferbewegung in der Schweiz. (Horlivější než Zwingli. Rané anabaptistické hnutí ve Švýcarsku.)* Berlin 2003, ISBN 3-428-10653-9.
- Meyer von Knonau: *Grebel, Konrad*. v *Allgemeine Deutsche Biographie* (ADB). Svazek 9,

Duncker & Humblot, Lipsko 1879, str. 619-622.

[Štěpán Křivánek](#)

Článek je součástí [Baptistické encyklopedie](#) a je průběžně doplňován a aktualizován.

Poslední aktualizace 11. 2. 2021